

music[®] emotion



North Star Design

USB dac's



Mitsubishi

HC9000D



Vita Audio

R1 MkII



PMC

IB2i



Ayre

MX-R, KX-R & AX-7e

EN VERDER:
CHARIO CONSTELLATION LYNX "K"
RUUD JONKER ON EMOTION (7)
PARADIGM SE3
HIGH END MÜNCHEN 2011
KEF Q900
AYON AUDIO SPIRIT III & CD-2S





Ayon, that's the Spirit

AYON AUDIO SPIRIT III VERSTERKER & CD-2S CD-SPELER



Het is jaren geleden dat ik een product van het Oostenrijkse merk Ayon in handen heb gehad. Des te verheugender dat de huidige importeur van Ayon ons aanbood de allernieuwste Ayon te recenseren, een Spirit III versterker in combinatie met een CD-2s cd-speler. Producten die een andere opzet kennen dan de oude Ayon series, waarvan ik zelf een tijd lang de 300B bezat. Werden de vroegere Ayon series in Italië vervaardigd, de huidige lijn komt volgens zeggen uit Oostenrijk zelf, al fluisteren bronnen dat de daadwerkelijke productie net over de oostgrens van Oostenrijk geschiedt. Mij maakt het niet uit, zolang een product goed presteert en degelijk in elkaar zit. Twee zaken die Ayon zo te zien prima voor elkaar heeft.

tested

music
emotion

37

HI-NEXT

Omdat de eerste exemplaren van de Spirit III op zich lieten wachten, kwam weken eerder de CD-2s in huis. Een toploader cd-speler, tegelijk digitaal-analoog converter met ingebouwde volumeregeling. De speler heeft het kenmerkende Ayon uiterlijk, een platte aluminium doos met afgeronde hoeken. Op de bovenzijde zitten verlichte druktoetsen voor de bediening van de speler. In een brede aluminium rand vinden we een plexiglas plaat met een handgreep, waar de cd onder gelegd moet worden. Het geheel doet wat denken aan een hapjespan. Achteraan een paar roosters om te zorgen dat de buizen in de speler voldoende koeling hebben. Op de achterzijde vinden we zowel ongebalanceerde als gebalanceerde uitgangen voor het analoge signaal. Digitaal uit gaat of via S/PDIF cinch of via XLR. Digitaal in kan via cinch of via USB. Een fase-indicator naast het IEC chasisdeel voor de netspanning geeft aan of de polariteit van de lichtnetvoeding correct is aangesloten. Ongebruikelijk voor een cd-speler zijn vier toggle-schakelaars aan de achterkant. Hiermede is de absolute fase van het uitgangssignaal 180 graden om te keren. Kies voor

XLR of cinch uit, maak de uitgangspanning vast of initieel laag bij het aanzetten van de speler (zodat de CD-2s direct een eindversterker kan aansturen) en kies tenslotte voor maximaal 2,5 of 5 Volt aan de analoge uitgang. In de speler zit een Stream Unlimited loopwerk, een in Oostenrijk gemodificeerd Philips transport. Het digitale signaal uit het loopwerk kan op 16 bit/44.1 kHz gehouden worden of is te upsamplen in een Burr Brown asynchroon werkende sample rate converter naar 24 bit/192 kHz. Daarna vindt downsampling naar 24/96 kHz plaats in een digitaal filter, een chip die tevens dienst doet voor de digitale volumeregeling, want achter de sample rate converter zitten Burr Brown 24/96 PCM 1704K DAC chips. D/A-converters die ik persoonlijk veel mooier vind dan de huidige, veel toegepaste PCM 1792 chips. Die laatste kunnen technisch gezien veel meer, zijn ruimschoots voorhanden maar presteren qua audio gewoon minder dan de niet langer in productie zijnde 1704. Het analoge circuit is opgebouwd rond een viertal 6H30 triode buizen. Ayon is nergens kinderachtig met het inzetten van forse voedingen, mooie componenten,

goede condensatoren en een verzorgde opbouw. Dit alles resulteert in een prachtige cd-speler van 14 kilo, die met trots op een rek gezet kan worden.

Hoge ogen

Het wachten op de bijpassende versterker was geen straf. Ik had zo mooi de mogelijkheid de CD-2s eerst te beluisteren als geïntegreerde speler aan een PrimaLuna DL3/DL6 versterkerset, met daarbij Ruark Sabre III monitors en een Velodyne subwoofer, of als loopwerk aan een tweetal externe D/A-converters, of als D/A-converter voor mijn Ripbutler/Logitech streamingoplossing. Als geïntegreerde speler gooide de Ayon gelijk hoge ogen. Vanaf het eerste moment verzuchte ik: "Eindelijk weer eens een speler die helemaal de moeite waard is". Vanwege het grote beeld dat werd neergezet, vanwege de uitstekende detailweergave, de klank en het feit dat de speler niets anders doet dan muziek maken. Al snel werd duidelijk dat de combinatie loopwerk/dac in de Ayon hogere punten scoorde dan wanneer de speler slechts als loopwerk diende en een externe dac werd aangesloten. Kennelijk is de korte, interne digitale signaal-





weg toch een voordeel. Met de behaalde resultaten in gedachten sloot ik met hoge verwachtingen de streamer aan en ben zeker niet teleurgesteld in hetgeen ik mocht beluisteren. Met zijn prijs van 4190 euro zou je kunnen zeggen dat ongeveer de helft van dat bedrag opgaat aan het loopwerk, de andere helft aan de D/A-conversie. Ik durf gerust te stellen dat voor 2100 euro een dijk van een D/A-converter geleverd is, die ik gebruikte via de S/PDIF ingang en die daarbij voor de liefhebber ook een USB-poort biedt. Met de Ayon onder handbereik bleven mijn eigen converters betoeterd in de hoek staan. Dat het loopwerk mooi is, staat eveneens buiten kijf, mits wel aan de voorwaarde is voldaan dat upsampling aanstaat. Zonder upsampling presteerde de speler ongeveer hetzelfde als wanneer ik hem als loopwerk met mijn eigen dac's gebruikte. De speler verhuisde vervolgens naar de huiskamer waar ik hem gebruikte als loopwerk aan een NAD M2 digitale versterker met PMC fact.8 luidsprekers. Het resultaat was een ongeveer gelijkwaardige weergave van de Ayon als loopwerk ten opzichte van mijn gestreamde muziek. Zowel aangesloten via cinch als via XLR. Aansluiten via XLR gaf geen schokkende verbetering.

Spirit III

De Ayon met zijn op hoog niveau presterende D/A-conversie is vanwege de techniek in de NAD M2 geen logische

keuze. Immers: de M2 is in wezen zelf een D/A-converter, alleen niet met een uitgangsspanning van 2 Volt, maar wel een uitgangsvermogen van 250 Watt. Dus maakte mijn hart een sprong toen eindelijk de Spirit III versterker van Ayon werd gebracht. Ruim 30 kilo versterker zoude ik naar 3-hoog en hij kreeg een prominente plaats naast de CD-2s. Een mooi kabeltje van Hanze Hifi tussen speler en versterker om geïntegreerd te spelen en een digitale kabel vanaf een Logitech Duet in de CD-2s. Omdat de Spirit III ook als eindtrap inzetbaar is, koppelde ik mijn HAT voorversterker via Crystal Cables aan de totale installatie, met als bronnen een Magnum Dynalab tuner en een Transrotor/SME/Transfiguration met een HAT phonoversterker. Direct vermeldenswaardig is, dat de totale set absoluut vrij bleef van ruis of brom. Daarmee kan een mogelijk hardnekkig vooroordeel onder sommige lezers, dat buizen altijd brommen en ruisen, tot het verleden behoren. Een goede, moderne buizenschakeling presteert net zo hoogwaardig als een transistoroplossing. Anders in klank en gedrag, niet anders in kwaliteit. Laten we de versterker eens onder de loep nemen. Gloednieuw uit de doos, met ongebruikte buizen, moet hij toch eerst een kleine 100 uur spelen. De Ayon Spirit III wordt geleverd met een viertal Shuguang Black Treasure KT88 buizen, gematched en geselecteerd voor Ayon. Buizen met een interne zwarte coating, die mij als bui-

zenliefhebber doen watertanden. Let bij het inzetten en wisselen van de eindbuizen op de klemmetjes in de buisvoet, anders raakt u die gemakkelijk kwijt. De buizen zijn met een knop midden op de bovenkant van de versterker te schakelen als penthode of triode. Een vrij listige plaats, omdat het omzetten van triode naar penthode (of andersom) alléén mag geschieden als de versterker uit staat! Tussen de KT88 buizen doen twee Philips JAN 6189W buizen dienst als voorversterker en nog twee van hetzelfde laken een pak als driver voor de eindbuizen (6189W=12AU7=ECC82). Achter de buizen staan in verchroomde potten de voedingstransformator en de uitgangstransformatoren. Wat dat betreft houdt Ayon nog steeds vast aan het uiterlijk van de vroegere types versterkers zoals de 300B. De voorzijde oogt sober. Links een volumeregelaar, rechts de ingangskeuzeschakelaar. Daartussen een verlicht Ayon logo en een oogje voor de afstandsbediening. Rechts naast de keuzeschakelaar een rij rode LED's die de gekozen ingang aangeven, ingeschakelde mute laten zien en een LED die oplicht als gekozen is voor de triodeschakeling. De achterzijde is logischerwijze een stuk drukker. Een fase-indicator, ground lift schakelaar en IEC entree. Daarnaast een bias-keuzeschakelaar, resetknop en vier LED's die met de eindbuizen te maken hebben. Daarover straks iets meer. Luidsprekeruitgangen voor 4 en 8 Ohm. Een directe ►► NEXT

ingang (dan werkt de Spirit III als eind-versterker), pre-out voor een subwoofer of tweede eindtrap, driemaal cinch lijn in en tenslotte XLR in. Jammer is, dat de volumeregelaar in combinatie met de versterkingsfactor niet goed afgestemd is: 7 uur is stil, 8 uur is hard, 9 uur is ruzie met de burens vanwege lawaaioverlast. In de triodestand gaat het een tikje beter, maar niet veel. Volgens de specificaties levert de Spirit III twee maal 55 Watt als penthode of twee maal 35 Watt als triode. De ingangsimpedantie is mooi hoog met 100 kOhm, dus weinig problemen met langere interlinks. De bandbreedte is 12 Hz tot 60 kHz, alleen geeft Ayon niet op binnen welke grenzen. Even terugkomen op de bias-instelling. Die is voor de Spirit III automatisch, maar daar moet u wel iets voor doen. Zonder de gehele procedure, die circa een uur duurt, met u te doorlopen, wil ik wel opmerken dat u de handleiding dient te volgen als u voor het eerst de versterker gebruikt of als u buizen wisselt. Let daarbij op: er is een groot verschil tussen de netstekker uit het apparaat trekken of de versterker uitzetten met de netschakelaar aan de onderzijde. Wat de Spirit III met de bias doet is erg slim. Eerst kiest u de juiste stand voor de biasstroom aan de achterzijde. De Shuguang KT88 vraagt om stand drie. Dan gaat de versterker zich aanpassen aan de buizen, te zien aan de LED's aan de achterzijde. Een defecte buis zal worden aangegeven door een niet dovende LED. Een paar keer moet de biasinstelling in deze procedure met de hand gereset worden. Hiermee zet de Spirit III referentiepunten voor elke buis, die bewaard worden als de versterker met de netschakelaar wordt uitgezet. Het bewaren gaat vanaf nu elke keer automatisch, waarbij rekening wordt gehouden met de leeftijd van de buis en de te verwachten slijtage. Vandaar dat tussen het 'uitzetten' en 'uitzijn' van de versterker een aantal seconden zit, waarbij het Ayon-logo knippert. Ayon heeft duidelijk niet gekozen voor een autobias met een paar simpele weerstanden, hetgeen altijd direct dynamiekbeperkend is, maar kiest voor een elektronische, processor-gestuurde oplossing. Hoe je het wendt

of keert, de Ayon is niet alleen fraai van uiterlijk, maar aan elk aspect lijkt aandacht besteed. Oh ja, vanwege de EC normen en onderzoekende kindervingers treft u in de doos beschermkappen aan voor de buizen. Aan u de keuze of u die wel of niet gebruikt. De prijs voor al dit fraais bedraagt 3470 euro.

Cd of FLAC?

Enige luiheid is mij niet vreemd, daarom loop ik niet gelijk naar de cd-rekken, maar kies ik eerst voor muziek van af mijn Ripbutler die ik met een iPad zo eenvoudig kan kiezen. Diana Krall met 'Peel Me A Grape' schalt door de luisterruimte. Veel middengebied, waardoor de stem extra de aandacht heeft. Met enige zachtheid, die Krall wat liever laat klinken dan ze behoort te zijn op dit nummer. Piano is zoals een piano klinkt. De bas warm en licht wellig, conform de verwachting met buizen. Als ik de originele cd opzet, waarvan de FLAC-file is gemaakt, is die nog wat meer upfront, warmer met nog meer nadruk op de stem in het middengebied. Het stereo-beeld is kleiner dan de gestreamde versie, maar met meer diepte, dat weer wel. Piano hamert er met de jazzy stijl van de 'jongere' Krall lustig op los. De bas is sterk dynamisch zonder te overheersen of te hard te gaan drukken. Cd of FLAC, wat is de waarheid? Een digitale ingang is natuurlijk wel heel fijn voor high definition opnames. Ik heb iets moois van een zekere Cæcilie Norby, een 24 bit/96 kHz master, die de Logitech Squeeze

server voor de Duet downsampt naar 48 kHz. Dan hoor je pas wat de converter en de versterker echt kunnen. Veel groter dan de cd, intenser en met meer gevoel. Ongelofelijk hoe gemakkelijk details vloeien, elk instrument te volgen is, de stem van Cæcilie de luisteraar weet te omhullen. Veel meer dynamiek dan op een cd staat. Kijk, dan is het toch geweldig dat de Ayon CD-2s klaar is voor de toekomst met zijn digitale- en USB-ingang. Terug naar cd, een copy protected exemplaar dat zich niet laat rippen. Sarah Conner met 'From Sarah With Love'. Daarvoor is de cd-speler weer onmisbaar, want de Ayon heeft geen moeite met deze copy protection. Lekere muziek in een beroerde popopname. Te hard en teveel presence. Een wonder dat de CD-2s het zo pakkend weet weer te geven. Zelfs als ik fors hard speel, wat past bij de muziek, blijven scherpe en gemene uithalen in de mix binnen de perken. De bas zet goed door, maar blijft tegelijk strak en gedefinieerd. Voor ik het weet zit ik hard mee te zingen. Zo vals als het maar kan. Wat geeft het? Ik zit toch alleen. 'War Of The Worlds' van Jeff Wayne is magnifiek. De Ayon geeft de stem van Richard Burton een zeer menselijke klank. Als in de tweede track de ruimteschepen geland zijn en de bovenzijde van het schip wordt afgeschroefd, een deksel die daarna met een klap op de grond valt, is dat een zeer realistische metaal-opmetaal-klank met een dreun die volgt. Eerlijk is eerlijk, een stuk beter weerge-





geven vanaf cd dan vanuit een FLAC, die weliswaar breder is en meer details kent, maar drama en warmte mist. Gek als ik ben van stemmen leg ik Cecilia Bartoli in de speler die de liederen van Maria Malibran zingt. Daarmee heb ik gelijk een groot orkest te pakken. De Ayon set geeft de rust om de gehele cd af te luisteren. Aangenaam, vaak intens, op andere momenten groots. Bartoli is een fenomeen en haar stem heeft mij in een ijzeren greep. Trouwens, KT88 buizen zijn niet mijn favoriet, ik heb meer iets met de EL84 en EL34 exemplaren. KT88 koppel ik altijd aan kracht, te ruwe kracht. Maar wat Shuguang doet met de Black Treasure in de Spirit III komt angstig dicht bij het ideaal van kracht (KT88), met het middengebied van de EL34 en de muzikaliteit van een EL84. Wat een synergie vinden we hier.

Niets is volmaakt

De Spirit III heeft nog een klus te klaren: het weergeven van analoge bronnen gekoppeld aan een voorversterker. De radio speelt daarin een ondergeschikte rol, de platenspeler is leidend. Platen van Dire Straits, Jheena Lodwick, Holly Cole, Chet Baker en het nodige klassieke werk tast ik af met een minuscule diamant. Daaruit is een algemene indruk ontstaan die generiek is voor alle soorten muziek. De Spirit III kent geen voorkeur. Ook in dit geval prefereer ik aan de PMC luidsprekers net als bij digitale weergave de penthode-stand boven de iets zachter klinkende triodeschakeling. Ik hou wel van pit in de muziek, zeker

als nergens in de set een element hard of mechanisch weergeeft. De dynamiek van de Spirit III spreekt me erg aan. Lekker open, redelijk snel, rijk aan detail, de weergave is in diepte en hoogte erg fraai. Helaas gaat het niet zo breed als ik gewend ben van mijn eigen versterker, wel nog steeds volkomen los van de luidsprekers. De buizen zijn wat langzamer dan de digitaal schakelende MOSFET's in de NAD, zodat het spetteren en heel snelle aanslagen op bijvoorbeeld bekkens rustiger overkomen. Dat kan zijn voordelen hebben, zeker als u wat langer wenst te luisteren. Het zet u aan de andere kant niet op het puntje van de stoel. Dat de NAD bijna tweemaal zo duur is mogen we in dit verband zeker niet vergeten. De Ayon geeft overtuiging aan de muziek en overtuigt mij. Kracht in combinatie met soepelheid, een middengebied dat een hoofdrol speelt. Juist in het middengebied van het frequentiespectrum, waar stemmen en het gros van de instrumenten zich bevinden, excelleert de Spirit III. De geconstateerde kleine beperkingen liggen eerder in het diepste laag en uiterste hoog. Niets is volmaakt.

Conclusie

Wie kiest voor de Ayon cd-speler of de versterker hoeft dat uiteraard niet te combineren met andere Ayon producten, dat bewijs is geleverd in mijn luisterruimtes. Ik constateer wel dat de Ayon producten niet alleen optisch maar ook in klank uitstekend combineren. Persoonlijk zou ik zeker voor een combinatie als deze

gaan, de Spirit III met de CD-2s, vanwege de flexibiliteit samen. Wie dat wil, kan de cd-speler als digitaal voorversterker hart voor cd en andere digitale bronnen gebruiken met gebruik van de volumeregeling in de CD-2s. De Spirit III is daarmee een pure eindversterker geworden. Korte interlinks via cinch, lange interlinks liever gebalanceerd. Wie naast de CD-2s diverse analoge bronnen gebruikt, zal de Spirit III eerder als traditionele geïntegreerde versterker inzetten. Of u maakt een combinatie van digitaal, analoog en een eventuele voorsterker, als dat voor u het lekkerste werkt. Volgens beschikt u over een muzieksysteem dat uitermate goed klinkt, zowel met cd als via streaming op de digitale ingangen. Prachtig hoe Ayon de keuzevrijheid geeft om de interne D/A-converter voor beiden in te zetten. De versterker is een krachtbron die met overtuiging speelt, dynamisch, open, ruis- en bromvrij. Zoals gewoonlijk bij dit soort buizenversterkers is de volumeregelaar van de Spirit III een kleine beperkende factor. De Spirit III presteert in mijn ogen nog net wat beter als eindversterker aan de CD-2s of aan een losse voortrap. Maar dat zijn geen schokkend grote verschillen, het is het toefje room op de moorkop. In de relatief korte periode dat de Spirit III speelde (vanwege een deadline voor kopij en inspeeltijd) en de lange tijd die ik doorbracht met de CD-2s hebben beide Ayon-producten mij overtuigd van hun kwaliteit. Ayon is niet goedkoop, maar wel het geld waard. Mooie dingen hebben nu eenmaal hun prijs. Voor de CD-2s en de Spirit III zou ik het geld graag overhebben als ik in de markt zou zijn voor een nieuw muzieksysteem. Muziek is genieten, met Ayon dubbelop.

Tekst: René van Es

PRIJZEN:

AYON SPIRIT-III GEÏNTEGREERDE VERST. € 3.470,-
AYON CD-2S CD-SPELER/CONVERTER € 4.190,-

HOLLAND LINK, VAN DER BILT LAAN 37
4421 BB KAPELLE, TEL. +31 (0)113-342290
E-MAIL: INFO@HOLLANDLINK.NL
WWW.HOLLANDLINK.NL

END